FORSLAG TIL AFGØRELSE FRA GENERALADVOKAT S. ROZÈS FREMSAT DEN 20. OKTOBER 1981 [1]

Høje Domstol.

I — Det præjudicielle spørgsmål, der ønskes besvaret i nærværende sag, er, om nationale forskrifter, hvorefter »aperitiffer på basis af vin« skal indeholde en vis mindsteprocentdel af vin og et vist mindsteindhold af alkohol i denne vin, er i strid med den fælles markedsordning for vin.

»Vermouth og anden vin af friske druer, tilsat aromastoffer« med et alkoholindhold på circa 22 % vol. er omfattet af pos. 22.06 i den fælles toldtarif (FTT) og henhører ikke som sådan under den fælles markedsordning for vin.

Uden at gå i tekniske detaljer kan det anføres, at vermouth og aperitiffer på basis af vin fremstilles på grundlag af mistella, bordvine (hvide eller røde) eller hedvine, der tilsættes vegetabilske stoffer — kinabark etc. — eller forskellige aromastoffer, og hvis alkoholindhold forhøjes ved tilsætning af alkohol. Vermouth og aperitiffer forhandles med et alkoholindhold på mellem 15 og 23 %.

Vin, der anvendes til fremstilling af disse produkter, kan enten anvendes i den tilstand, hvori den kommer fra vinavlerne, eller efter at være blevet gjort til genstand for sammenstikning, alkoholtilsætning eller afbrydelse af gæringen (anvendelse af koncentreret most til forsødelse er tilladt), hvorved vinproducenterne kan modtage vin til oplagring, som har et forholdsvis ringe alkoholindhold, der dog atter kan forhøjes af producenterne før tilberedningen ved hjælp af andre vine med tilstrækkelig stor alkoholprocent, eller ved direkte tilsætning af alkohol.

Fremstillingen af produkter henhørende under pos. 22.06 i den fælles toldtarif kræver altså tilsætning af alkohol.

Dette tekniske krav er tilgodeset ved udformningen af den fælles markedsordning for vin. Ifølge artikel 25, stk. 1, i Rådets forordning nr. 816/70 af 28. april 1970 om supplerende regler for den fælles markedsordning for vin er tilsætning af alkohol til vin af friske druer *forbudt,* undtagen for så vidt angår vinsprit og hedvine. Ifølge artikel 25, stk. 2, træffer Rådet på forslag af Kommissionen afgørelse om undtagelser fra dette forbud, navnlig for så vidt angår særlige anvendelsesformål, eller for så vidt angår produkter bestemt til eksport.

Uden at foregribe resultaterne af en harmonisering af definitionerne af de varer, der henhører under pos. 22.06, for så vidt angår den bestemte alkoholart, der kan tilsætte varerne ved fremstillingen, blev listen over de produkter i vinsektoren, hvortil det er tilladt at tilsætte alkohol, ved Rådets forordning nr. 1598/71 af 19. juli 1971, suppleret med bordvine til fremstilling af drikkevarer henhørende under pos. 22.06, dog med udtrykkelig angivelse af, at der ved fremstillingen kun måtte anvendes landbrugsethanol. Disse undtagelsesbestem-

1 — Oversat fra fransk.

melser er flere gange blevet forlænget, senest ved Rådets forordning nr. 3191/80 af 8. december 1980 »indtil der vedtages bestemmelser til supplering eller harmonisering af definitionerne på . . . produkter henhørende under pos. 22.06 i den fælles toldtarif«.

Man kan med andre ord sige, at vermouth og aperitiffer på basis af vin hører til vinsektorens produkter i det omfang, det er nødvendigt at benytte bordvin ved fremstillingen af bordvin.

Således skulle, ifølge den definition under punkt 10 i bilag II til forordning nr. 816/70, som gjaldt på tidspunktet for de faktiske omstændigheder, der ligger til grund for den foreliggende sag, bordvin henhørende under pos. 22.05 i den fælles toldtarif: »vin af friske druer . . .« efter evt. tilsætning med henblik på forhøjelse af det naturlige alkoholindhold, af de produkter, som er tilladte efter forordningens artikel 19, blandt andet have et faktisk alkoholindhold på *mindst* 8,5° og et totalindhold af alkohol på *højst* 15° (sidstnævnte maksimumsgrænse kunne dog i visse tilfælde forhøjes til 17°).

Med fastsættelsen af denne regel har Fællesskabet for at imødekomme forbrugerkrav og sikre et vist kvalitetsniveau i produktions- og i forarbejdningsleddet, ønsket at sikre en vis ligevægt mellem alkohol og syre i »basis«-vinen.

II — Den foreliggende sag vedrører fremstillingen i Frankrig af en aperitif, »St. Raphaël«, hvid eller rød, der indeholder 16 % alkohol pr. liter. De faktiske omstændigheder i sagen omfatter perioden mellem den 1. juli 1976 og den 31. maj 1978.

Den pågældende aperitif blev fremstillet i følgende tre faser:

1) udvælgelse af en fransk dagligvin (rød eller hvid) med et indhold på mere end 8,5 %, men mindre end 10 % alkohol, og derefter tilsætning af alkohol til denne vin, for at opnå en vin med et alkoholindhold på 15,1 %;

2) yderligere tilsætning af alkohol til den i forvejen alkoholiserede vin, samt tilsætning af sukker og vand, for at opnå en sukkerholdig stamblanding ved 15 °;

3) en sidste tilsætning af alkohol, farvestoffer, aromatiske ekstrakter og destillater til denne stamblanding, med henblik på fremstilling af det endelige spiritusprodukt på 16-18°.

Bestemmelserne i artikel 5 i den franske bekendtgørelse af 31. januar 1930 vedrørende den offentlige forvaltning til gennemførelse af lov af 1. august 1905 vedrørende handel med hedvine, vermouth og aperitiffer på basis af vin, er udstedt mange år forud for oprettelsen af den fælles markedsordning, men var endnu i kraft på tidspunktet for de faktiske omstændigheder i den foreliggende sag. Ifølge denne bestemmelse, skal drikkevarer, der opbevares, transporteres eller sælges under betegnelsen »vermouth« eller »aperitif på basis af vin«, bl.a. indeholde mindst 80 % dagligvin af god og uforfalsket kvalitet (eller hedvin eller druemost), og denne vin skal mindst indeholde 10 % alkohol.

Efter de franske bestemmelser kan der således for 20 %'s vedkommende, dvs. en femtedel af indholdet i de drikkevarer, der sælges under betegnelsen »aperitif«, ved fremstillingen anvendes andre bestanddele end vin, og rumfanget af den alkohol, der hidrører fra den naturlige gæring af den druesaft, der er indeholdt i de øvrige fire femtedele, skal før der tilsættes anden alkohol, være *mindst* 10 %.

Guy og Jacques Vedel samt Henri Lejeune har alle erkendt at have overtrådt bestemmelserne i den franske lovgivning, men har til deres forsvar gjort gældende, at disse bestemmelser ikke har gyldighed over for dem, såfremt den vin, der har anvendt, opfylder minimumskravet efter definitionen i fællesskabsreglerne (8,5 % alkoholindhold). Efter deres opfattelse blev reglen i den franske lovgivning om et alkoholindhold på 10 % og en andel på 80 % sat ud af kraft med indførelsen af forordning nr. 816/70, på det tidspunkt hvor forordningen trådte i kraft.

Dette er den faktiske og retlige baggrund for de spørgsmål, som Tribunal de grande instance de Montpellier har forelagt Domstolen, og som i det væsentlige går ud på, om artikel 5 i den franske bekendtgørelse af 31. januar 1930, og artiklen som helhed, ikke længere har nogen gyldighed over for de indenlandske fabrikanter af aperitiffen St. Raphaël.

III — Det siger sig selv, at et krav om, at en af basiskomponenterne i en væskeblanding, udover at udgøre en bestemt andel af den samlede væske (nemlig 80 %), skal indeholde mindst 10 % alkohol, er strengere end en betingelse om, at basiskomponenten mindst skal indeholde 8,5 % alkohol.

Desuden vil der, for at nå op på et alkoholindhold på 16 % (eller på 23 %, som er maksimumsgrænsen for alkoholindholdet i aperitiffer efter den franske lovgivning), blive tilsat en større eller mindre mængde alkohol, alt efter hvor meget der findes i den bestanddel af væsken, som udgøres af »vin«; omvendt vil basiskomponenten på én gang kunne rumme mindst 8,5 % alkohol, men samtidig have et mindre naturligt alkoholindhold, afhængig af, hvor meget alkohol der er tilsat. Med andre ord ville man, såfremt det var tilstrækkeligt at overholde fællesskabsbestemmelsernes definition af bordvin (mindst 8,5 %), for at opfylde betingelsen i den franske lovgivning om et mindstealkoholindhold på 10 %, kunne tage hensyn til den alkohol, der tilsættes for at forhøje indholdet i den anvendte vin, da det ikke er muligt i det samlede alkoholindhold at skelne den del, der hidrører fra gæring, og den del, der hidrører fra alkoholtilsætningen.

Den ønologiske fremgangsmåde, der anvendes ved tilsætning af alkohol til vin, kan have væsentlige økonomiske og sundhedsmæssige følger. Alle vinproducerende medlemsstater har tilstræbt at gennemføre en lovgivning, der er tilpasset deres klimatiske eller regionale forhold.

Når fællesskabsbestemmelserne tillader, at der til bordvine, som anvendes til fremstilling af aperitiffer, tilsættes alkohol, uden at dennes oprindelse nærmere er angivet (som hidrørende fra vin eller fra landbrugsethanol), må dette nødvendigvis betyde, at medlemsstaterne fortsat har kompetence til at udstede nærmere regler for tilsætning af alkohol. I modsat fald ville der kunne tilsættes alkohol i mængder, der ville være uforenelige med det kvalitetsniveau, som fællesskabsforordningerne sigter mod.

Det forhold, at det er tilladt at tilsætte alkohol, bør ikke virke ansporende for fremstillingen af »bord«vine af mindre god kvalitet, befængt med sygdomme eller hidrørende fra forbudte vinstoksorter, blot fordi der er sikret dem yderligere afsætningsmuligheder i fremstillingen af vermouth og aperitiffer. Endvidere bør alkoholindholdet i den vin, der anvendes til fremstillingen af aperitiffer, ikke fastsættes på en måde, der virker som yderligere tilskyndelse til at anvende

landbrugsethanol. Den nationale lovgiver bør derfor med rette kunne gå ud fra, at en for stærk tilsætning af alkohol berøver gæringsproduktet af friske druer dets intime karakter af en høstvin.

I samme forbindelse bør det bemærkes, at der, siden de faktiske omstændigheder i den foreliggende sag fandt sted, er taget yderligere et skridt i retning af at hæve kvaliteten, eftersom betegnelsen bordvine fra det tidspunkt, hvor Rådets forordning nr. 337/79 af 5. februar 1979 trådte i kraft (den 2. 4. 1979), har været forbeholdt vine, som, bl.a., har et virkeligt alkoholindhold på 9 % vol. (i stedet for tidligere 8,5 % vol.), i fald de udelukkende stammer fra druer, som er høstet i andre vinavlszoner end zone A og B, hvilket er tilfældet for den vin, som blev benyttet af producenterne i den foreliggende sag (jf. punkt 11 i bilag II i forordning nr. 337/79 i dens oprindelige version).

I det omfang, bordvine særligt tjener til fremstillingen af vermouth og aperitiffer, kan den altså være anderledes defineret end bordvin til direkte menneskeligt forbrug, fordi det i det førstnævnte tilfælde er nødvendigt at tilsætte alkohol, mens det ikke er tilladt i det andet tilfælde.

Det bemærkes endvidere, at det er en uomgængelig betingelse, at det endelige blandingsprodukt indeholder mindst 80 % vin, såfremt man ønsker, at slutproduktets totale alkoholindhold, for så vidt angår det mindsteindhold, der kræves efter den nationale lovgivning, faktisk hidrører fra den anvendte vin og ikke fra en hvilken som helst alkoholopløsning af landbrugsmæssig oprindelse.

Endelig må det anføres, at statueres det, at det er nødvendigt, men tilstrækkeligt, at bordvin, der anvendes til fremstilling af aperitiffer, har et reelt alkoholindhold på 8,5 % vol. eller derover (9 % på nuværende tidspunkt) for andre vinavlszoner end zone A og B, vil dette være ensbetydende med, at der særskilt på dette punkt, ved en præjudiciel afgørelse, gives en fællesskabsdefinition af aperitiffer på basis af vin.

Under den mundtlige forhandling fremhævede advokaten for Guy og Jacques Vedel og for Henri Lejeune, at det kunne medføre ulige konkurrencevilkår, såfremt den franske lovgivning udelukkende anvendes på franske produkter, idet han dog samtidig erkendte, at der ikke fandtes fællesskabsregler vedrørende de »aromatiserede vines« sammensætning og de nærmere omstændigheder i forbindelse med disses fremstilling.

Tager man udgangspunkt i Domstolens dom i sagen Rewe-Zentrale af 20. februar 1979 (Sml., s. 650 ff), vil der ikke på grundlag af artikel 5 i den franske bekendtgørelse af 31. januar 1930 kunne rejses indsigelse mod i Frankrig at sælge drikkevarer, hidrørende fra andre medlemsstater, under betegnelsen »vermouth« eller »aperitiffer på basis af vin«, som er fremstillet af vin med mindst 8,5 % alkoholindhold, dvs. en vin, som opfylder betingelsen i definitionen under punkt 10 i bilag II til forordning nr. 816/70.

Der er måske i virkeligheden ikke så stor risiko for konkurrenceforvridning, som producenterne af St. Raphaël åbenbart frygter, da det trods alt fortsat er vin, der udgør »basis« for de i sagen omhandlede drikkevarer, og da — når man lægger oplysningerne under den mundtlige forhandling til grund — lovgivningerne i de stater, hvorfra drikkevarerne for størstedelens vedkommende hidrører, er lige så strenge i henseende til kravet om alkoholindhold, som den franske lovgivning.

Imidlertid kan man jo ikke helt udelukke risikoen for en omgåelse af disse lovgivninger, hvilket de franske myndigheder ikke vil være i stand til at afsløre, i modsætning til hvad der gælder for aperitiffer, som fremstilles inden for Frankrig.

Disse omstændigheder kan imidlertid ikke sætte den franske lovgivning ud af kraft, såfremt den ikke i øvrigt, hvilket jeg ikke mener er tilfældet, er uforenelig med fællesskabsreglerne.

For det første synes denne »omvendte forskelsbehandling«, som det af de tiltalte fremstillede produkt udsættes for på det nationale marked, mig at være af samme karakter som de uligheder, der ifølge Domstolens dom i sag Peureux af 13. marts 1979 (Sml., s. 913, præmis 32-34), »skyldes ... særegenheder i de nationale lovgivninger, hvor disse ikke er harmoniserede på områder, der henhører under medlemsstaternes kompetence«, og som accepteres som begrundede.

I dommen i sagen Gilli af 26. juni 1980 (Sml., s. 2078, præmis 5) fastslog Domstolen: »Da der ikke findes en fælles ordning vedrørende fremstilling og salg af det omhandlede produkt (sagen drejede sig om æbleeddike med et indhold af eddikesyre, der ikke hidrører fra eddikegæring af vin), tilkommer det medlemsstaterne at vedtage alle de regler, der på deres område skal gælde for fremstilling og afsætning heraf, idet de dog herved skal påse, at disse regler ikke direkte eller indirekte, aktuelt eller potentielt, kan hindre samhandelen i Fællesskabet« (altså at de ikke er i strid med traktatens artikel 30).

Disse omstændigheder viser for det andet begrænsningerne i Domstolens praksis i sagen »cassis de Dijon« m.fl., og understreger yderligere, hvor påtrængende nødvendigt det er at fastsætte fællesskabsregler inden for dette område. Det er Kommissionen fuldt ud opmærksom på. I den begrundelse, som ledsager Kommissionens udkast til forslag til forordning om fastlæggelse af almindelige regler for definition, betegnelse og præsentation af alkoholholdige drikkevarer og vermouth og anden vin af friske druer tilsat aromastoffer, hedder det således: »det er imidlertid *ikke muligt* alene på grundlag af de principper, der fremgår af denne retspraksis, og som kan medføre fjernelse af visse selektive kriterier, som de nationale retsforskrifter hidtil har omfattet, *at føre en kvalitetspolitik, der på tilfredsstillende måde sikrer forbrugerne beskyttelse og loyal konkurrence mellem producenterne.* Men i denne sektor, måske mere i denne end i nogen anden, er der behov for og kan der indføres normer til beskyttelse af produkternes kvalitet, da den berører folkesundheden, og det drejer sig om produkter, som ikke er uundværlige for mennesket. Derfor er det navnlig efter ovennævnte dom absolut nødvendigt at fastsætte fællesskabsregler, i forbindelse med hvilke der bl.a. så vidt muligt tages hensyn til producenternes traditionelle praksis«.

Dialogen mellem medlemsstaterne, som indledtes for flere år siden, har altså endnu ikke ført til noget resultat, for så vidt angår de særlige vine, som vermouth og aperitifferne udgør. Det er gennem den foreliggende sag kommet til vores kundskab, at Kommissionen tidligere i en skrivelse har givet udtryk for, »at det er uopsættelig nødvendigt at udstede fællesskabsbestemmelser, bl.a. vedrø-

rende sammensætningen af alkoholholdige drikkevarer og aromatiserede vine, og de nærmere omstændigheder i forbindelse med fremstillingen heraf, da de eksisterende forskelle mellem de nationale bestemmelser kan hindre de frie varebevægelser og skabe ulige konkurrencevilkår« [1]. Til det formål var Kommissionens tjenestegrene (i november 1980) »i færd med at udarbejde to udkast til forslag om definition, betegnelse og præsentation, dels af alkoholholdige drikkevarer, dels af vermouth og anden vin af friske druer tilsat aromastoffer, som er omfattet af pos. 22.06 i den fælles toldtarif« [1]. Disse to udkast illustrerer med al mulig tydelighed nødvendigheden af klarere regler inden for dette område.

Sammenfattende foreslår jeg, at Domstolen statuerer følgende:

En national lovbestemmelse, hvorefter en drikkevare, som sælges under betegnelsen »aperitif på basis af vin«, skal indeholde mindst 80 % dagligvin af god og uforfalsket kvalitet og mindst 10 % alkohol, er ikke i strid med fællesskabsretten.

1 — Domstolens oversættelse.